

то в ЦКУ - про оригінал художнього твору чи оригінал рукопису літературного твору [6].

Звісно такі розбіжності не сприяють формуванню єдиної практики реалізації права слідування, а тому мають бути узгоджені. Насамперед потребує визначення перелік об'єктів, на які поширюється право слідування. Адже категорія "художній твір" є ширшою, ніж "твір образотворчого мистецтва". Тому потребує уточнення, на які саме художні твори має поширюватись дія права слідування.

Отже, право слідування може переходити до спадкоємців, однак не може передаватись третім особам на підставі цивільно-правових договорів, оскільки є невідчужуваним.

Таким чином, майнові права інтелектуальної власності, зокрема у сфері авторського права, можуть бути поділені на наступні категорії. Залежно від сукупності прав, якими наділяються суб'єкти права інтелектуальної власності: повні права (передбачають виникнення майнових і немайнових прав (авторське право, промислова власність)); неповні права (передбачають виникнення лише майнових прав (права на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту) або немайнових прав (права на наукове відкриття)); 2) залежно від категорії об'єктів: загальні - передбачені для всіх категорій об'єктів права інтелектуальної власності та спеціальні - виникають у зв'язку зі створенням окремих об'єктів права інтелектуальної власності й мають особливі умови їх реалізації; 3) залежно від можливості переходу (передання) майнових прав від їх первісного набувача до третіх осіб: відчужувані (право на використання; право дозволяти використання об'єктів інтелектуальної власності тощо); невідчужувані, які підлягають спадкуванню (право слідування); невідчужувані, які не підлягають спадкуванню (право доступу).

Література

1. Луць В.В. Строки (терміни) в договорах про розпорядження майновими правами інтелектуальної

власності / В.В. Луць // Цивілістичні читання з проблем права інтелектуальної власності та інформаційних правовідносин: Зб. наук. доп. і ст.: Шості цивілістичні читання, присвячені пам'яті професора О.А. Підпригоро: "Розвиток права інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства" (22 березня 2012 року). - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. - С. 41-47.

2. Аникин А.С. Содержание и осуществление исключительных прав: Автореф. дис. ...на соискание ученой степени канд. юрид. наук. Специальность: 12.00.03 - гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право / А.С. Аникин. - Москва, 2008. - 26 с.

3. Харитонов О.І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади): моногр. / О.І. Харитонов. - Одеса: Фенікс, 2011. - 346 с.

4. Греков Є.А. Авторський нагляд в будівництві як елемент охорони та захисту авторського права на твори архітектури // Юридична Україна. - 2007. - № 5. - С. 55-61.

5. Про право слідування на користь автора оригінального твору мистецтва / Директива Європейського парламенту та Ради 2001/84/ ЄС від 27 вересня 2001 року // Офіційний вісник європейських співтовариств. - 2001, L 272/32.

6. Проблеми термінології в авторському праві / Правовий тиждень. - [Електронний ресурс]:

<http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=121246>

Басай О.В.,

докторант кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права

Національного університету

"Одеська юридична академія"

Надійшла до редакції: 10.12.2014

УДК 349:339.9

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Гречин Є. Є.

У статті з'ясовуються особливості методології дослідження правових засад зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Комплексне використання різних наукових підходів надало можливість зробити припущення, що норми права, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність, виступають своєрідними міжгалузевими комплексними інститутами як у системі права, так і в системі законодавства України, відповідні норми права належать до різних галузей права і юридично закріплені в нормативно-правових актах, які також мають різну галузеву приналежність.

Ключові слова: методологія дослідження, правове регулювання, зовнішньоекономічна діяльність.

В статті вияснюються особливості методології дослідження правових основ внешнеэкономической деятельности в Украине. Комплексное использование

разных научных подходов дало возможность предположить, что нормы права, которые регулируют внешнеэкономическую деятельность, выступают своеобразными межотраслевыми комплексными институтами как в системе права, так и в системе законодательства Украины, соответствующие нормы права относятся к разным отраслям права и юридически закреплены в нормативно-правовых актах, которые также принадлежат к разным отраслям.

Ключевые слова: методология исследования, правовое регулирование, внешнеэкономическая деятельность.

The paper investigates the features of the research methodology of legal principles of foreign economic activity in Ukraine. Combination of different scientific approaches made it possible to make the assumption that the law governing foreign economic activities are the kind of complex

© Є.Є. Гречин, 2014

interdisciplinary institutes as in the legal system and the legal system in Ukraine, the relevant rules of law in different sectors of the rights and vested in the regulatory instruments, which also have different sectoral affiliation.

Keywords: *research methodology, regulation, foreign economic activity.*

Дослідження зовнішньоекономічної діяльності як наукової правової категорії є досить актуальним з огляду на широкі можливості права як ключового інструментарію забезпечення ефективної реалізації зовнішньоекономічної політики України. З іншого боку, прийняття державою через органи законодавчої і виконавчої влади відповідних нормативно-правових актів є вираженням реалізації правової політики держави у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Суспільні відносини, які виникають у процесі зовнішньоекономічної діяльності, мають досить складний правовий та економічний зміст. Міжнародна економічна діяльність України становить неоднорідний і багатоаспектний предмет дослідження, однак, найбільш різнобічним видається її розгляд у контексті правового регулювання захисту національних інтересів України.

В. Тацій [1, 5] наголошує, що найзначнішим досягненням у розробці методологічних проблем у правовій науці України є утвердження як світоглядних орієнтирів базових загальнолюдських цінностей - принципів демократичної, правової, соціальної держави, гуманізму, поваги до людської гідності, прав і свобод людини й громадянина.

Досить цікавою в теоретичному плані є позиція В. Мамутова, який вважає, що при розробці методологічних питань узгодження політики і законодавства об'єктом дослідження повинно бути не тільки господарське законодавство, а весь масив законодавства, що регулює різноманітні відносини у сфері економіки - так зване "економічне законодавство" [2, 31].

Ю. Пахомов і Д. Лук'яненко зазначають, що національні економіки взаємодіють через міжнародні економічні відносини, які являють собою, з одного боку, головну, найбільш масштабну й динамічну складову частину міжнародних відносин, а з іншого - систему економічних зв'язків з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання, що вийшли за межі національних господарств [3, 29].

В. Новицький, порівнюючи терміни "міжнародна економічна діяльність" і "зовнішньоекономічна діяльність", робить висновок про те, що термін "міжнародна економічна діяльність" є ширшим і охоплює не тільки власне сферу виробничої, торгівельної діяльності, ті міжнародні за характером економічні дії, які спрямовані на отримання та збільшення прибутку, а поширюється також на невідприємницькі регулятивні за характером дії, на інструменти впливу з метою поліпшення загальних умов господарювання як з боку національних урядів, так і з боку міжнародних організацій та структур [4, 20].

В. Опришко визначає міжнародні економічні відносини як особливу форму суспільно-виробничих зв'язків між окремими державами та міжнародними організаціями, між міжнародними організаціями [5, 12]. Автор зазначає, що міжнародні економічні відносини є складовою частиною системи міжнародних відносин.

М. Буроменський [6, 235] робить висновок про те, що в науці міжнародного публічного права поширена думка, згідно з якою міжнародні економічні відносини

регулюються системою міжнародно-правових норм, що об'єднуються поняттям "міжнародне економічне право".

Відповідно до іншого, більш поширеного підходу, запропонованого видатним українським вченим В. Корецьким, міжнародне економічне право охоплює будь-які економічні операції за умови, що вони виходять за межі правової системи однієї держави [7, 120]. Тому науковцем наголошується на недоцільності суворого розмежування міжнародно-правових і внутрішньоправових груп норм при регулюванні міжнародних господарських відносин.

Метою статті є з'ясування особливостей методології дослідження правових засад регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Досліджуючи методологію наукового пізнання в правознавстві, необхідно пам'ятати, що в жодній науці немає властивих абсолютно лише їй методів. У кожній з них містяться елементи методів інших наук. Так, спеціально-наукові методи юридичної науки в ряді випадків можуть застосовуватися й у суміжних суспільних науках (соціологія, економіка, управління тощо), і навпаки, спеціально-наукові методи зазначених наук можуть використовуватися в юридичній науці.

До загальнонаукових методів наукового пізнання належать структурний, функціональний методи, логіко-семантичний метод, методи емпіричних і теоретичних досліджень, дослідження від абстрактного до конкретного, аналіз, синтез тощо. Для загальнонаукових методів характерним є те, що вони використовуються в усіх або в більшості наук.

Так, властивості адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності зумовлюють необхідність використання такого загальнонаукового методу, як системний (системно-структурний) метод дослідження. Системність адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності закладена в самій їх природі, оскільки елементи зовнішньоекономічної діяльності та управління нею існують і функціонують не окремо, а в тісному взаємозв'язку та взаємодії між собою. Використання системного методу обумовлене системним характером організаційно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, дає можливість здійснити його всебічний системно-структурний аналіз.

Серед загальнонаукових методів функціональний метод передбачає дослідження адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності з точки зору їх функціональних характеристик, тобто шляхом дослідження окремої функції, низки функцій або системи функцій управління зовнішньоекономічною діяльністю тощо. Функціональний характер організаційно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності обумовлює такі методологічні засади її дослідження, які зводяться до необхідності вивчення функцій діяльності кожного компонента цієї системи, взаємодії між ними та іншими системами. Використання функціонального методу допомагає виявленню ролі, місця й значення організаційно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності в правовій системі та механізмі держави. Діяльнісний метод передбачає дослідження адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності через їх дію, що надає можливість прослідкувати функціонування окремих ланок організаційно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності в їхньому взаємозв'язку та взаємозалежності.

До загальнонаукових методів відносять також методи емпіричних і теоретичних досліджень. Так, емпіричні методи дослідження адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності включають у себе виявлення, фіксування, збирання, систематизацію інформації про факти та явища, методи спостереження, обчислення, порівняння, експериментальний метод. Застосування теоретичних методів дослідження передбачає використання гіпотези, індукції, дедукції, тлумачення, пояснення зібраних даних, класифікації, побудову понять, висновків, концепцій, прогнозів, метод формалізації, аксіоматичний та формально-аксіоматичний метод, метод сходження від абстрактного до конкретного.

До наступної групи методів наукового дослідження адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності належать конкретно-наукові (групові) методи, під якими розуміють сукупність принципів, прийомів, правил, способів і засобів дослідження конкретних об'єктів (явищ, предметів, фактів) у певній групі наук.

Спеціально-науковими методами юридичної науки, які доцільно використати для дослідження категорії "зовнішньоекономічна діяльність", є теоретико-юридичний метод, метод законних презумпцій у правознавстві (не вимагає доведення вже відомих фактів), метод гіпотез, метод конкретно-соціологічних досліджень, узагальнення та абстрагування, метод єдності історичного та логічного в науковому дослідженні, догматико-правовий (формально-логічна систематизація правового матеріалу), з'ясування змісту юридичних норм з використанням традиційних способів їх тлумачення (словесне, систематичне, логічне, історичне), узагальнення юридичної практики, метод моделювання, аналогії, електронної обробки юридичного матеріалу, судової та адміністративної статистики, порівняльно-юридичний, тощо.

Тенденції глобалізації в дослідженні адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності проявляються в тому, що об'єктом дослідження, крім національної правової системи України, стають правові системи окремих зарубіжних країн та норми міжнародного права. Поряд з глобалізаційним підходом, актуальним для дослідження адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності є цивілізаційний підхід, який дає можливість врахувати особливості національних і міжнародних правових систем при гармонізації законодавства України з нормами права окремих держав і міжнародного права.

Важливим з точки зору методології наукового дослідження адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності є визначення спільного та відмінного між принципами, підходами й методами наукового дослідження та науковою теорією.

Принципи є основою будь-якого наукового дослідження. Методи наукового дослідження виконують не властиві теорії функції, виступаючи інструментом і водночас регулятором діяльності, встановлюючи порядок її здійснення, і не виконують пояснювальної функції, що властива саме теорії. Принципи державного управління зовнішньоекономічною діяльністю можна визначити як основні засади, вихідні ідеї, об'єктивні закономірності ефективної організації та здійснення державою функцій управління у сфері зовнішньоекономічної діяльності, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю й відображають

суттєві положення теорії та практики державного управління зовнішньоекономічною діяльністю, національного та міжнародного права в зазначеній сфері. До галузевих загальних принципів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю належать принципи й засади зовнішньоекономічної політики та зовнішньоекономічної діяльності, закріплені в Конституції України й у Законі України "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики". До галузевих спеціальних принципів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю слід віднести принципи зовнішньоекономічної діяльності, що визначаються в ст. 2 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність": принцип суверенітету народу України в здійсненні зовнішньоекономічної діяльності; принцип свободи зовнішньоекономічного підприємництва, що полягає в праві суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності вільно вступати в зовнішньоекономічні зв'язки; принцип юридичної рівності й недискримінації, що полягає в рівності перед законом усіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, незалежно від форм власності; принцип верховенства закону в процесі державного управління зовнішньоекономічною діяльністю; принцип захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; принцип еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів, що спрямований на захист прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Загальні функції об'єктивно властиві будь-якому процесу управління й виражають загальні закономірності управління як соціальної категорії. За допомогою цих функцій вирішуються найбільш загальні завдання управлінської діяльності, що мають відношення до всіх суб'єктів і об'єктів управління. Спеціальні функції відображають специфічні особливості конкретного об'єкта чи процесу управління. В їх основі лежать особливості сфери управління, галузі управління, підприємства, установи, організації, тощо. У результаті здійснення функцій державного управління економікою встановлюються організаційні зв'язки між суб'єктами та об'єктами управління в цій сфері. Ці зв'язки найчастіше встановлюються шляхом цілеспрямованого впливу суб'єктів на об'єкти, а також шляхом взаємодії між ними. Функції державного управління, породжуючи взаємодію між суб'єктами та об'єктами державного управління економікою, відображають прямі та зворотні зв'язки між ними. Характер таких взаємозв'язків багато в чому залежить від змісту функцій. Він обумовлений вимогами, що висуваються до побудови та функціонування системи органів державного управління в економічній сфері, а також завданнями, які вирішуються в процесі управління економікою. Враховуючи те, що державне управління зовнішньоекономічною діяльністю є складовою частиною державного управління економікою, функціями державного управління зовнішньоекономічною діяльністю є об'єктивно обумовлені дії, які є складовою частиною виконавчо-розпорядчої діяльності конкретних органів державного управління (їх посадових осіб), здійснюються від імені держави й реалізують владно-організаційні повноваження держави в зовнішньоекономічній сфері.

Адміністративні методи державного управління витікають із сутності державного управління, оскільки сама природа управлінської діяльності передбачає владність і підлеглість. За допомогою адміністративних методів здійснюється централізоване керівництво

процесами зовнішньоекономічної діяльності. Об'єктом управління в цьому випадку можуть виступати як безпосередньо учасники зовнішньоекономічної діяльності, так і інші суб'єкти зовнішньоекономічних відносин (також і органи державного управління). Прикладами такого управління можна назвати обов'язкову державну реєстрацію іноземних інвестицій, державну реєстрацію представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні, регулювання операцій з давальницькою сировиною тощо.

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність в Україні, є Господарський кодекс України (розділ VII) і Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність".

Зовнішньоекономічні правовідносини носять комплексний характер і поєднують у собі організаційні й майнові елементи, до методів правового регулювання зазначених відносин належать метод владних приписів і метод рекомендацій. Активна роль держави в економіці дозволяє проводити єдину господарську політику й мобілізувати ресурси країни для вирішення стратегічних завдань, непосильних для окремих приватних капіталів. Тому адміністративне право виступає однією з провідних галузей права, норми якої регулюють процеси державного управління нею. У рамках адміністративного права економічна сфера є однією із самих об'ємних і складних для правового регулювання сфер.

Значну роль у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності відіграє цивільне право. Його норми, що стосуються регулювання зовнішньоекономічної діяльності, містяться в Цивільному кодексі України, Законі України "Про зовнішньоекономічну діяльність" та в ряді цивільно-правових законів України.

Ряд питань зовнішньоекономічної діяльності врегульовується також нормами фінансового права. Це стосується бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, митного, податкового та валютного регулювання зовнішньоекономічних відносин.

Важливу роль у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності відіграють норми кримінального права, оскільки кількість злочинів в економічній і фінансово-кредитній сфері постійно зростає. Злочини у сфері зовнішньоекономічної діяльності насамперед є злочинами в господарській діяльності, положення про які містяться в розділі VII Кримінального кодексу України. Крім зазначеного, склад злочинів у сфері зовнішньоекономічної діяльності може стосуватися злочинів проти основ національної безпеки України (розділ I), проти власності (розділ VI), у сфері службової діяльності (розділ XVII) тощо.

Здійснюючи вплив за допомогою різних форм і методів державної діяльності на економічні процеси, держава повинна вирішувати найважливіші завдання соціально-економічного розвитку. Економіка є сферою прояву господарсько-організаційної функції держави й одним з головних об'єктів державного управління. Державне управління економікою та, зокрема, зовнішньоекономічною діяльністю за таких умов набуває особливо важливого значення.

Питання співвідношення державної і правової політики знайшли відповідне відображення у вітчизняних правових дослідженнях [8; 9; 10]. Правова політика є формою безпосереднього правового вираження державної політики в будь-якій сфері суспільного

життя, яке упорядковується й управляється органами державної влади; як форма і різновид державної політики обслуговує, насамперед, інтереси держави, які об'єктивно обумовлені суспільними потребами, і опосередковується та юридично оформлюється державою як політичною організацією державної влади. Засади зовнішньоекономічної політики держави діалектично та системно пов'язані із засадами внутрішньої політики в економічній сфері. Так, основними засадами внутрішньої політики в економічній сфері, що тісно пов'язані із зовнішньоекономічною сферою, є наступні: розвиток внутрішнього ринку; проведення ефективної політики управління державним боргом; гарантування державою непорушності всіх форм власності; створення сприятливих умов для розвитку підприємництва; детінізація економіки; розвиток механізмів державно-приватного партнерства; підвищення ефективності використання транзитного потенціалу держави тощо.

Для дослідження адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності важливим, як з теоретичної, так і з практичної точок зору, є розмежування понять "державне управління" та "державне регулювання". Так, категорія "управління" має ширший зміст, ніж категорія "регулювання", і включає її як свою складову частину. За таких умов регулювання виконує тільки частину функцій управління. В юридичній літературі регулювання ще називають одним із загальних методів управлінської діяльності [11]. Зазначений висновок розповсюджується як на управління та регулювання загалом, незалежно від сфери, суб'єктів та об'єктів управління, так і на державне управління та регулювання. Державне регулювання спирається більшою мірою на використання економічних методів управління, механізмів стимулюючого та обмежувачого характеру. Державне регулювання економіки спрямоване також на досягнення відповідності цільової орієнтації діяльності господарюючих суб'єктів загальним цілям соціально-економічного розвитку країни, регіонів, галузей економіки. Наявність відмінностей між державним управлінням зовнішньоекономічною діяльністю та державним регулюванням зовнішньоекономічної діяльності не свідчить про те, що завжди чітко вдається відокремити державне регулювання від державного управління. Одній й ті самі інститути та інструменти державного управління можуть бути частково віднесені до державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, тоді як в іншій своїй частині - це інструменти не регулювання, а прямого управління (наприклад, у сфері оподаткування).

В аналізі правового змісту поняття "зовнішньоекономічна діяльність" можна виділити наступні її правові ознаки: в основу покладено суспільні відносини господарського характеру в торгівельній, інвестиційній, валютно-фінансовій, виробничо-промисловій, науково-технічній і культурно-освітній сферах; суб'єктами можуть бути як суб'єкти господарської діяльності України, так і іноземні суб'єкти; зовнішньоекономічна діяльність має місце як на території України, так і за її межами; цей вид діяльності врегульований нормами національного законодавства країн походження її суб'єктів, нормами національного законодавства країн, в яких провадиться зовнішньоекономічна діяльність, а також нормами міжнародного публічного та приватного права.

Науково-теоретичний аналіз системи права України

свідчить про те, що зовнішньоекономічна діяльність, крім норм господарського права, регулюється нормами різних галузей права: конституційного, адміністративного, цивільного, фінансового, земельного, трудового, кримінального та інших галузей. Це пояснюється тим, що процес зовнішньоекономічної діяльності є складним і комплексним за своїм правовим характером, її суб'єкти вступають у різного роду суспільні відносини. Щодо галузей права України такий предмет правового регулювання, як зовнішньоекономічна діяльність, має комплексний міжгалузевий характер.

Законодавство про зовнішньоекономічну діяльність юридично неоднорідне, оскільки воно містить не тільки окремі норми нормативно-правових актів, але й нормативно-правові акти різних галузей законодавства. Зазначене дає всі підстави розглядати норми права про зовнішньоекономічну діяльність і нормативно-правові акти, в яких юридично закріплені відповідні норми права, як міжгалузеві утворення в системі українського права та законодавства.

Методологія наукового пізнання адміністративно-правових засад зовнішньоекономічної діяльності характеризується методологічним плюралізмом, що дає можливість здійснення всебічних і глибоких наукових досліджень. При цьому, використовуючи нові філософсько-світоглядні підходи, принципи та методи наукових досліджень, необхідно ґрунтуватися на принципі додатковості, а не на змінюваних уявленнях на інші.

Література

1. Тацій В.Я. Методологічні проблеми правової науки на етапі формування правової, демократичної, соціальної держави / В.Я. Тацій // Методологічні проблеми правової науки: матеріали Міжнар. наук. конф., 13-14 груд. 2002 р., Харків / упоряд. М.І. Панов, Ю.М. Грошевий. - Харків: Право, 2003. - С. 3-12.

2. Хозяйственное право: учебник / [В.К. Мамутов, Г.Л.Знаменский, К.С. Хахулин и др.]; под ред. В.К. Мамутова. - К.: ЮринкомИнтер, 2002. - 897 с.

3. Пахомов Ю.М. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі / Ю.М. Пахомов, Д.Г. Лук'яненко, Б.В. Губський - К.: Україна, 1997. - 237 с.

4. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: [підручник] / В.Є. Новицький - К.: КНЕУ, 2003. - 948 с.

5. Міжнародне економічне право: підручник / [В. Опришко, А. Коста К. Квінтано та ін.]; за наук. ред. В. Опришка. - К.: КНЕУ, 2006. - 311 с.

6. Міжнародне право: навч. посібник / [за ред. М.В. Буроменського]. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 336 с.

7. Корецький В.М. Избранные труды: в 2 кн. / [гол. ред. В.Н. Денисов]. - К.: Наук. думка, 1989. - Кн. 1. - 1989. - 344 с.

8. Селіванов В.М. Право і влада суверенної України. Методологічні аспекти / В.М. Селіванов; [наук. ред. О.Д. Святоцький]. - К.: Ін Юре, 2002. - 723 с.

9. Цветков В.В. Державне управління і політика: монографія / В.В. Цветков, В.М. Селіванов, О.В. Скрипнюк - К.: Абрис, 2006. - 312 с.

10. Панов М. Правова політика як універсальний феномен соціального буття / М. Панов, Л. Герасіна // Право України. - 2001. - № 8. - С. 36-40.

11. Юридична енциклопедія: у 6 т. / [редкол. Ю.С. Шемшученко (голова) та ін.]. - К.: Вид-во "Українська енциклопедія" імені М.П. Бажана, 1998-2004. - Т. 3: К-М. - 2001. - 792 с.

Гречин Є.Є.,
кандидат юридичних наук
Надійшла до редакції: 12.12.2014

УДК 347.440

ДОГОВІР СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЗНАЧЕННЯ В СУСПІЛЬСТВІ

Даниленко С. К.
Мінакова М. В.

Статтю присвячено проблемам сурогатного материнства, його значенню в суспільстві, визначенню основних понять у цій сфері, правовій регламентації договору сурогатного материнства, а також роз'ясненню певних новел законодавства.

Ключові слова: сурогатне материнство, сурогатна матір, договір сурогатного материнства.

Статья посвящена проблемам суррогатного материнства, его значению в обществе, определению основных понятий в этой сфере, правовой регламентации договора суррогатного материнства, а также разъяснению определенных новел законодательства.

Ключевые слова: суррогатное материнство, суррогатная мать, договор суррогатного материнства.

Article deals with problems of surrogate motherhood, its value in the society, the definition of the basic concepts in this area, the legal regulation of surrogate motherhood agreement, as well as clarification of the definition of

short stories legislation.

Keywords: surrogacy, surrogate mother, surrogate motherhood agreement.

Відповідно до ст. 51 Конституції України сім'я, дитинство, материнство та батьківство охороняються державою [1, 15]. Згідно з пунктом 1 ст. 49 СК України дружина має право на материнство, також п. 1 ст. 50 того ж Кодексу визначає, що чоловік має право на батьківство [2, 16]. Іноді буває, що внаслідок різних факторів жінка не може завагітніти, тому це може призвести до негативних для неї наслідків. Наприклад, згідно з ч. 2 ст. 49 та ч. 2 ст. 50 Сімейного кодексу України нездатність жінки до народження дитини або нездатність чоловіка до зачаття дитини може бути причиною розірвання шлюбу. Мабуть тому для вирішення цієї проблеми встановлено такі інститути права, як усиновлення, опіка, піклування, а також сурогатне материнство.

На сьогодні сурогатне материнство стало розповсюдженим явищем. Цей метод – справжній порятунок для

© С.К. Даниленко, М.В. Мінакова, 2014